

Enligt sändlista

BILDANDE AV NATURRESERVATET MOÅN I KALIX KOMMUN

BESLUT

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar länsstyrelsen det område som utmärkts på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

Med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. (1998:1252) fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan (bilaga 4) med mål, riktlinjer och åtgärder för reservatets skötsel och förvaltning.

I enlighet med 2 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. (1998:1252) ska länsstyrelsen vara förvaltare i naturvårdshänseende för naturreservatet.

SYFTE

Syftet med reservatet är att skydda en forsrik sträcka av Moån med en mycket mångformig och artrik bottenfauna så att den biologiska mångfalden bevaras. Syftet är även att skydda angränsande markområden så att naturvärdena i dessa områden förstärks och kan fungera som skyddszon för vattendraget.

Syftet ska nås genom att:

- De limnologiska naturvärdena bibehålls genom att exploateringar och arbetsföretag i vattenområdet förhindras.
- Inget skogsbruk bedrivs i området.
- Området sköts enligt fastställd skötselplan

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

Naturreservatets namn: Moån
Kommun: Kalix
Lägesbeskrivning: 18 km NNO om Kalix, Blå kartan 25M
Area: 44 ha
Fastigheter och ägare: Björkfors Skogstrakt 1:13 (del av), Privat markägare

RESERVATSFÖRESKRIFTER

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar länsstyrelsen med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att förfoga över mark- och vattenområden inom reservatet.

Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att:

1. Bedriva skogsbruk.
2. Fälla eller på annat sätt skada växande eller döda träd och buskar för annat ändamål än skogsbruk eller tillvarata vindfällan.
3. På annat sätt än vad som anges under punkt 1 och 2 skada eller förändra mark eller vegetation, t ex genom att borra, anordna upplag, gräva, schakta, dika, dumpa eller muddra.
4. Uppföra byggnad eller annan fast anläggning.
5. Anlägga luft- eller markledning.
6. Anlägga ledningar i vatten eller på botten.
7. Bedriva verksamhet som innebär vattenreglering, dämning eller avledande av vatten.
8. Införa för trakten främmande växt- eller djurart.
9. Släppa ut eller sprida avloppsvatten, gifter, vådliga ämnen, bekämpningsmedel, kalk eller växtnäringsämnen på land eller i vatten.
10. Sätta upp tavla, plakat, skylt, göra inskrift eller liknande.
11. Framföra motordrivna fordon utanför befintlig väg.

Vidare är det utan länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

12. Utöka eller förändra befintlig byggnad eller anläggning.
13. Uppföra älgstorn

Undantag från reservatsföreskrifterna:

2005-03-07

511-9990-01
2784

1. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel.
2. Ovanstående föreskrifter ska inte utgöra hinder för underhåll av befintliga byggnader, vägar, stigar eller andra anläggningar.
3. Utan hinder av ovanstående föreskrifter får renskötsel utövas i enlighet med Rennäringslagen (1971:437). Före lokalisering och utformning av fasta anläggningar samt ändring av befintliga anläggningar skall samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap 6§ miljöbalken (förordning 1998:904).
4. Vid uttransport av fälld älg eller björn får lättare älgdragare användas.
5. Snöskoteråkning är tillåten i reservatet på väl snötäckt mark.
6. I de fall Totalförsvaret har intressen (anläggningar och/eller planerade grupperingsplatser) inom reservatet får tillsyn och skyddsarbetsuppgifter utföras utan hinder av föreskrifterna.
7. Inom befintlig odling belägen omedelbart nordväst om bron över Moån är det även fortsättningsvis tillåtet för fastighetsägaren att bedriva trädgårdsodling i begränsad omfattning.

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna förpliktigas att tåla sådana intrång i området som behövs för att tillgodose:

1. Områdets vård och skötsel i enlighet med fastställd skötselplan.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken

Utöver vad som annars gäller är det för allmänheten förbjudet att:

1. Bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar.
2. Skada vegetationen i övrigt genom att t ex gräva upp växter såsom ris, örter, mossor eller lavar eller ta bort vedlevande svampar.
3. Skada eller störa djurlivet genom att t ex klättra i boträd eller att medvetet uppehålla sig i närheten av rovfågelbo, lya eller gryt.
4. Fånga och insamla ryggradslösa djur.
5. Förstöra eller skada berg, jord eller sten genom att t ex borra, hacka, spränga, rista, gräva eller måla.
6. Framföra motordrivna fordon utanför befintlig väg.

Undantag från reservatsföreskrifterna:

1. Snöskoteråkning är tillåten i reservatet på väl snötäckt mark.
2. Bär- och matsvampplockning är tillåtet i området.

Föreskrifterna träder i kraft tre veckor efter den dag de utkom från trycket i länets författningssamling.

SKÄLEN FÖR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Beskrivning av området

Area:	44 ha
Naturtyper:	Vatten 5 ha Skogsmark 33 ha, varav produktiv skog 33 ha Myr 5 ha Övrig mark 1 ha

Naturresevatet ligger knappt två mil nordväst om Sangis i västra delen av Kalix kommun. Moån är ett ca 13 km långt vattendrag som rinner från Bodträsket och mynnar ut i Korpikån som i sin tur är ett biflöde till Sangisälven. Sangisälven mynnar i Bottenviken vid Sangis mellan Kalix och Torne älvar. Moåns avrinningsområde täcker 6000 ha och avståndet till kusten är ca 2 mil.

Ån, som delvis ligger nederoderad i torr och sandig tallhed, är mestadels lugnflytande men inom reservatet avlöser ett antal forsar varandra. Marken närmast ån består av siltigt sediment och kanterna utgörs av en 5-10 meter hög nipbildning med varierande lutning. Ett tiotal meter från vattenfåran övergår jordarten till morän. Bottensubstratet består av sand, grus, sten och block. Forsarna innehåller både djupare och grundare partier med utspridda block. Utöver flottledsrensning och restaureringsåtgärder efter dessa har inga fysiska ingrepp utförts i ån.

Skogsmarken kring ån är en tämligen trivial blandskog där modernt skogsbruk har bedrivits. Enstaka hyggen och ungsogar förekommer också. Lövskogen i åns närmiljö har dock till stor del bevarats intakt även om området bär spår av att ha plockhuggits i olika omgångar. Antagligen har främst vedtäkt förekommit. Här är vegetationen mycket rik jämfört med omgivningarna bland annat på grund av att marken översilas tämligen allmänt. Vid Holmforsen finns ett större parti med strutbräken som är ovanlig i Kalix kommun. Bland övrigt förekommande kärllväxter märks liljekonvalj, ormbär, bergslok, vitpyrola, kärrviol och mossviol. Ute i ån är stenar och block delvis be vuxna med näckmossan *Fontinalis dalecarlica*.

Framträdande arter ur fiskfaunan är harr, gädda, abborre, öring, lake och mört. Harr förekommer talrikt medan beståndet av öring uppges vara svagt men ökande. I området har bottenfaunaundersökningar utförts av Pelagia AB vid två tillfällen, år 1998 och år 2000. Under de två provtagningarna fann man totalt 109 taxa. Undersökningarna har visat att Moån är en av de mest artrika lokaler som provtagits i norra Sverige. Även i ett riksperspektiv torde bottenfaunan i Moån vara en av de mest artrika. Förutom den stora artrikedomen är även individtätheten mycket högre i Moån än i de flesta andra vattendrag. Även taxa från olika funktionella grupper (rovdjur, filtrerare o s v) var väl representerade. Vidare visar undersökningarna att arter som kräver god vattenkvalité finns väl representerade i Moån.

Moån utgör ett representativt exempel på hur stor artrikedomen kan vara i ett relativt opåverkat kustnära norrländskt vattendrag. Moån kan därför fungera som en viktig spridningskälla av dessa arter till intilliggande vattendrag.

Då reservatets mycket höga naturvärden är direkt knutna till den akvatiska miljön så fungerar den omgivande skogen främst som buffertzona för vattendraget samtidigt som den ger skugga. På lång sikt kommer skogen att utveckla en naturskogskaraktär och därmed ytterligare höja områdets naturvärden.

Ärendets beredning

Fastighetsägaren har sedan november 1991 haft tillstånd av vattendomstolen att bygga ett minikraftverk i Moån. Beslutet förlängdes 1996 med utgång 31 december, 2001. Två bottenfaunaundersökningar har genomförts i Moån under den tid vattendomen var giltig. Resultatet från de två undersökningarna visade att vattendraget har mycket höga naturvärden.

I maj 2001 kontaktades länsstyrelsen av Naturskyddsföreningen i Kalix som hade indikationer på att Moån skulle komma att tas i anspråk för vattenkraftsutbyggnad snarast. Kort efter detta kontaktade länsstyrelsen markägaren för att informera om att myndigheten ville göra området till naturreservat. I juni 2001 genomförde länsstyrelsen en inventering av området för att finna en lämplig avgränsning. Länsstyrelsen gjorde därefter en ansökan till Naturvårdsverket om medel för att kunna skydda området som naturreservat. Ansökan godkändes och en värdering av såväl mark som det framtida ekonomiska värdet av minikraftverket genomfördes. En överenskommelse om intrångsersättning träffades i december 2001 mellan länsstyrelsen och markägaren.

Beslutet har föregåtts av samråd med Naturvårdsverket och Kalix kommun som bägge tillstyrker förslaget. Ärendet har även remitterats till Skogsvårdsstyrelsen, Sveriges Geologiska undersökning, Forsvarsmakten samt Kalix sameby. Samtliga remissinstanser har tillstyrkt reservatsbildningen. Sveriges Geologiska undersökning har i sitt yttrande bifogat en skrivelse från Bergsstaten som påpekar att ett ökat antal reservat i Norrbotten kan leda till ett minskat intresse för prospektering i länet. Bergsstaten tillstyrker dock reservatsförslaget. En underrättelse har skickats till ägarna av den fastighet som ligger som en enklav i reservatet.

Ekonomistyrningsverket har enligt 27 § 3 verksförordningen givits tillfälle att yttra sig, men avstått.

Länsstyrelsens bedömning

Den aktuella vattendragsträckan utgör ett mycket gott exempel på hur stor artrikedomen med avseende på bottenfauna kan vara i ett relativt opåverkat och kustnära norrländskt vattendrag. Området utgör därför en från naturvårdssynpunkt mycket värdefull miljö med en relativt opåverkad å som hyser en rik och mångformig bottenfauna. Exploatering genom t ex vattenkraftutbyggnad eller skogsavverkningar skulle innebära att områdets naturvärden äventyras. Med anledning av detta har frågan om bildande av ett naturreservat tagits upp.

Länsstyrelsen bedömer att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med kommunens översiktsplan och med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap miljöbalken.

Länsstyrelsen finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken att det för att skydda och bevara ovanstående naturvärden finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området samt att förordna om föreskrifter för att skydda området samt att fastställa en skötselplan. För att uppnå det starka skydd som behövs för områdets naturvärden bör föreskrifterna bl a omfatta förbud mot såväl exploateringsföretag som skogsbruk.

Länsstyrelsens styrelse fattade den 25 april 2003 ett inriktningsbeslut om arbetet med reservatsbildning i länet. Naturreservatet Moån ingår bland de planerade reservat som redovisas i inriktningsbeslutet.

I detta ärende har beslut tagits av landshövding Per-Ola Eriksson. Föredragande var naturvårdshandläggare Robert Sandberg. I den slutliga handläggningen av ärendet har även naturvårdsdirektör Anna von Sydow samt länsassessor Lotta Lauritz deltagit.

Per-Ola Eriksson

Robert Sandberg

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas hos Regeringen (Miljödepartementet) enligt bilaga 3.

Bilagor

1. Karta över reservatet
2. Översiktskarta
3. Hur man överklagar
4. Skötselplan

Sändlista

Naturvårdsverket, 106 48 Stockholm
Kalix kommun, 952 81 Kalix
Lantmäterimyndigheten, Box 847, 971 26 Luleå
Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 Stockholm
Sveriges Geologiska Undersökning, Box 670, 751 28 Uppsala
Skogsvårdsstyrelsen i Norrbotten, Box 50 123, 973 24 Luleå
Kalix sameby C/o Andersson, St lappträsk 119, 952 92 Kalix
Knut Assar Nordebo, Vitvattnet 338, 952 93 Kalix
Risto Ensio Miettinen, Mansheden 121, 95293 Kalix
Aatos Väinö Miettinen, Åkerivägen 18, 95270 Risögrund